

Vážený a milý bratře,

jako někdejší dlouholetý kazatel pankráckého sboru se nemohu nezajímat o současný spor v BJB, jehož předmětem jsou stanoviska představitelů tohoto sboru. Je mi jasné, že otázka homosexuality či „jiné sexuální orientace“ je stále choulostivá a nebude v ní asi dosaženo úplné jednoty. Ne pro každého to bude výzvou k osvědčení kristovské vstřícnosti vůči tomu, co je jiné, cizí nebo odpudivé. Pro někoho to bude pokusem, před nímž je třeba se mít na pozoru a před nímž je třeba varovat. Ale je třeba tu hned formovat třecí plochy, které se neobejdou bez zjednodušování a zkreslování věci? A je možné inkriminovat bratry a sestry ve víře pro jejich postoje k této věci? Je to baptistické? Je to vůbec křesťanské? Přečetl jsem si materiály pro Sjezd delegátů a byl jsem docela zděšen.

Co dělá baptistu baptistou? Jsou tu při notorické rozmanitosti i nějaká základní specifika, která baptisty charakterizují? Asi nejznámější a nejprehlednější knihou věnovanou těmto charakteristikám je spis Waltra B. Shurdena *Baptistická identita* (The Baptist Identity) z roku 1993. Kniha navazuje na nejuznávanější předchozí publikace na toto téma a z poloviny obsahuje výtahy z nejzásadnějších baptistických dokumentů. Nejznámějšími společnými dokumenty, které se otázkou identity zabývají, jsou: dokument komise Světového baptistického svazu pro „baptistický duchovní odkaz“ vydaný na zasedání této komise v Záhřebu roku 1989 a nazvaný *K baptistické identitě* (Towards A Baptist Identity) a dokument oddělení pro „teologii a vzdělání“ Evropské baptistické federace z roku 1993 nazvaný *Jací jsou baptisté?* (What are Baptists?). Shurdenova kniha, jejíž podtitul zní „Čtyři křehké svobody“ (Four Fragile Freedoms), řadí k oněm specifikům svobodné studium a závaznost Písma, svobodu svědomí každého věřícího, svrchovanost a autonomii místního sborového společenství a náboženskou svobodu jako nezcizitelné právo. Záhřebský dokument se s těmito důrazy shoduje a přidává k nim společnou odpovědnost za zvěstování evangelia okolnímu světu. S tím souhlasí i dokument *Jací jsou baptisté*, který přidává ještě některé další důrazy. Nic z toho není asi výlučně baptistické, ale nic z toho nemůže v autentickém baptismu chybět.

Zdá se mi, že v současné debatě jsou nejvíce v ohrožení svoboda svědomí každého věřícího jedince a svoboda místního sboru. Shurden ve své definici svobody svědomí říká, že „baptisté odjakživa hájili nezcizitelné právo a odpovědnost každého jedince stát před Bohem bez nutnosti hlásit se k nějaké konkrétní formulaci vyznání víry, bez duchovenského zprostředkování a bez intervence vnějších autorit“. Dokument EBF konstatuje: „Potvrzujeme potřebu zachovat svobodu svědomí, a proto přijímáme všechny rozdíly, které mezi námi mohou vzniknout“. Je to stanovisko, které vychází z toho, že každý člověk, který prodělal zkušenost osobního setkání s Bohem skrze víru v Ježíše Krista a který byl na základě této zkušenosti pokřtěn, je kompetentní k tomu činit morální a duchovní rozhodnutí. Není to jen jeho privilegium, ale i jeho povinnost. Tato osobní kompetence naznamená soběstačnost, každý jedinec je závislý na Boží milosti, ale tuto milost zakouší a přijímá osobně. Autor připomíná, že v dějinách se vždy našli baptisté, kteří chtěli v dobré víře druhým určovat, jak a co mají konkrétně věřit. Tím se však právě baptistické tradici zpronevěřovali a svobodu svědomí oklešťovali. Křesťanská víra musí zůstat osobní věcí každého jedince, musí být dobrovolná a založená na osobní zkušenosti a osobním poznání.

O svobodě místního sboru autor říká, že „baptisté odjakživa hájili svobodu každého místního sboru určovat si pod bezprostřední Kristovou vládou, kdo může být členem sboru a jakým způsobem má být sbor veden, stanovovat, jaký má být sborový bohoslužebný a správní řád, pověřovat konkrétní muže či ženy za své služebníky na základě jejich obdarování a podílet se na jednotě a díle širšího společenství těla Kristova, k jehož údům se hrdě hlásí“. Dokument EBF praví: „Potvrzujeme svobodu a odpovědnost každého místního sboru objevovat Kristův záměr ve svém vlastním životě a díle“. Baptisté vždy mluvili o místním i univerzálním společenství „těla Kristova“ a k onomu univerzálnímu radili všechny obrácené věřící všech denominací. Církvi však pro ně byl na základě jasných svědectví Nového zákona především místní sbor. V něm si pod Kristovou bezprostřední vládou řeší všechny záležitosti a žádná jiná autorita, včetně širšího společenství sborů, nemůže

místnímu sboru nic diktovat. On sám představuje společenství schopné ve víře rozpoznávat ve všech svých záležitostech mysl Kristovu a dávat se vést Duchem svatým.

Kongregacionalismus jako tradiční výraz označující toto specifikum a odlišující je od jiných církevních modelů nikdy neznamenal izolacionismus. Baptistické sbory se již záhy seskupovaly v dobrovolné asociace, a to jednak z pragmatických důvodů (některé činnosti se vyplatilo dělat společně), jednak aby vyjádřily svou jednotu v Kristu a posílily své svědectví svému okolí. Tyto asociace však nikdy nepředstavovaly centralizaci duchovní či teologické autority a také se nikdy nenazývaly „církvemi“. Nikdy také nevyklučovaly nebo neomezovaly případné mezidenominační či ekumenické aktivity baptistů. Podle záhřebského dokumentu má „každý místní sbor svobodu a vzhledem k zájmům evangelia i povinnost vstupovat do smluvního vztahu s jinými křesťany, a to na místní, národní i mezinárodní úrovni“. Shurden připomíná, že kongregační princip je zdrojem rozmanitosti a přispívá k tvůrčímu potenciálu baptistického svědectví. Baptisté jsou v zájmu účinnějšího či věrnějšího svědectví připraveni naslouchat kritickým hlasům svého okolí, ale tak jako osobní svědomí každého věřícího baptisty musí zůstat svobodné, tak ani žádný baptistický sbor nemůže dovolit nikomu jinému, aby mu určoval, jakým způsobem sloužit Kristu. O tom má a musí mít každý místní sbor pod Kristovou vládou svobodu i odpovědnost rozhodovat sám.

Jak je to s dovoláváním se Písma v oněch sjezdových materiálech a označováním určitých postojů za „nebiblické“? Jestliže někdo víru či náboženství chápe jako naplňování příkazů a zákazů – jak to svým způsobem platí o Islámu a jeho vnímání Koránu, pak není pochyb o tom, jak bude chápat „bibličnost“. Může však toto platit o křesťanské víře a o vztahu mezi vírou a Písmem? Není taková víra spíš projevem „křesťanského zákonictví“ napořád spojeného s hledáním narušitelů „jasných pravidel“ a se snahou o jejich usvědčení a potrestání? V čem se pak v principu liší od džihádismu jako „boje za spravedlivou věc“? Je toto „duch Písma“? Je to náhoda, že v návrzích, kde se operuje domnělou „nebibličností“, se ani jednou neobjeví odkaz k Ježíši Kristu?

Důraz na svobodu, říká Shurden, může znít hrozivě těm, pro něž je pohodlnější nechat si věci určovat než si je svobodně volit a kdo mají raději uniformitu než rozmanitost. Vždy budou také takoví, kteří budou chtít své porozumění Písmu vnucovat jiným a jejichž chápání autority bude tato svoboda ohrožovat. Je proto třeba si uvědomit, že důraz na svobodu není protikladem důrazu na víru a věrnost. Jde přece o to, že oním elementem víry, který drží všechny zmíněné svobody pohromadě, je ústřední místo Ježíše Krista, jeho vláda nad Písmem, nad životy jednotlivých věřících, nad sbory, nad naším vztahem k okolnímu světu. Přihlášení se k této vládě je základním baptistickým krédem. Jen tam, kde je Ježíš Kristus Pánem, se dostává náležitá váze i Písmu, protože Písmo se tu stává naším hlavním prostředkem k poznání Kristovy mysli a Kristova ducha. Jak říká záhřebský dokument, „Baptisté začínají u Písma, protože Písmo nám zprostředkovává Boží sebezjevení, jež je vrcholným způsobem aktualizováno v životě, smrti a vzkříšení Ježíše Krista“. Podobně konstatuje i dokument EBF: „Naši poslední autoritou pro víru i praxi je Ježíš Kristus zjevený v Písmu a přítomný svému lidu skrze Ducha svatého. Písma Starého a Nového zákona jsou pro nás primární autoritou seznamující s Božím zjevením v Kristu.“ Jinak řečeno: Ježíš Kristus je Pánem každého věřícího jedince, Pánem nad Písmem i Pánem církve. Proto, jak říká opět záhřebský dokument, „pod Kristovou vládou a před otevřeným Písmem je každý místní sbor kompetentní k tomu, aby sám rozhodoval o způsobu svého svědectví svému okolí“.

Dovolil jsem si těchto pár poznámek, s nimiž seznámím i pankrácký sbor, jako obohacení případné diskuse na sjezdu delegátů nebo po něm. Pokud BJB pankrácký sbor vyloučí, bude to možná první případ ve velké baptistické rodině, kdy určité místní společenství víry bylo vyloučeno ne proto, že přestoupilo dobré mravy nebo společnou ústavu, ale proto, že mělo na určité otázky jiný názor než většina. BJB se tím ve skutečnosti sama ideově vyloučí ze standardní baptistické tradice, jež formovala a dosud charakterizuje širší nadnárodní baptistická společenství.

S pozdravem a přáním všeho dobrého

Petr Macek